

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ZABAWY INTEGRACYJNE	4
SZARKA I WILKI	6
ZABAWA W MAGA	11
WSŁUCHAJ SIĘ W KSIĄŻKĘ	15
PODRÓŻNICY NA TROPIE ODKRYĆ	19
GDY PADA DESZCZ	24
KSIĘŻYC NA TAPETĘ	29
PRZYJACIELE PLANETY ZIEMIA	32
ORGANIZATORZY PROJEKTU	36

WSTĘP

SZANOWNE BIBLIOTEKARKI,
DRODZY BIBLIOTEKARZE!

Przekazujemy Wam publikację z siedmioma scenariuszami zajęć twórczych z serią książek „Czytam sobie” Wydawnictwa Egmont dla dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Na naszych warsztatach książka staje się punktem wyjścia do dalszych artystycznych poszukiwań. Dzieci będą malować, tworzyć teatr, chwycą za kamerę i dyktafon. Zaprosimy je do wspólnej przygody, po której same z przyjemnością sięgną po dalszą lekturę.

Skorzystajcie z naszych propozycji zajęć, modyfikujcie je i dowolnie uzupełniajcie własnymi pomysłami. Z naszą pomocą możecie przygotować cały cykl warsztatów i powtarzać go dla kolejnych grup dzieci w następnych latach. Wasza biblioteka stanie się miejscem kolorowym i otwartym na młodych ludzi, a Wy zdobędziecie nowe doświadczenie, umiejętności i wiedzę.

Scenariusze opracowane zostały przez doświadczone edukatorki artystyczne, które od wielu lat pracują z dziećmi i młodzieżą z wykorzystaniem różnych metod animacyjnych i twórczych. W pierwszym rozdziale publikacji znajdziecie także przykłady ćwiczeń integrujących grupę – warto przeprowadzić je na początku pierwszego spotkania.

Gorąco zachęcamy do realizacji wszystkich scenariuszy. Skorzystajcie także z innych pomocniczych materiałów, które publikujemy na stronie czytamsobiewbibliotece.pl. Znajdziecie tam między innymi filmy instruktażowe, które krok po kroku pokazują, w jaki sposób można przygotować i przeprowadzić zajęcia według naszych scenariuszy.

*Powodzenia życzy
zespół animatorów kultury
z Centrum Edukacji Obywatelskiej*

ZABAWY INTEGRACYJNE

JAK MASZ NA IMIĘ

Siadacie w kręgu. Rzuć piłkę do wybranej osoby, pytając jak ma na imię. Dziecko, które się przedstawi, wybiera kolejną osobę, do której rzuca piłkę. Zabawa toczy się do momentu, aż wszyscy się przedstawiają.

A TO JEST? POWTÓRZMY SWOJE IMIONA

Siadacie w kręgu, Ty mówisz „Ja jestem... (tutaj podajesz swoje imię), a to jest... (tu wskazujesz dziecko siedzące po twojej lewej ręce i podajesz jego imię)”. Wywołany uczestnik mówi: „Ja jestem... (tu podaje swoje imię), a to jest... (wskazuje kolejną osobę po lewej stronie i podaje jej imię)”. Gra toczy się do chwili, gdy wszystkie dzieci wymienią swoje imiona.

KOGO BRAKUJE?

Przed zabawą:

Przygotuj przestrzeń tak, aby dzieci mogły się swobodnie poruszać. Do przeprowadzenia gry potrzebny będzie duży kawałek materiału (prześcieradło/koc/obrus), wystarczający, aby przykryć nim dziecko. Usiądźcie w kręgu. Wybierz jedną osobę zgadującą, która opuszcza okrag i staje tyłem do całej grupy. Następnie z zespołu wybierz kolejnego uczestnika, który schowa się pod tkaniną. Na dany sygnał zgadujący odwraca się, a jego zadaniem jest podać imię brakującej osoby. Jeśli uda mu się zgadnąć – wymienia się z inną osobą, jeśli nie zgadnie, pozostaje na swoim miejscu i próbuje jeszcze raz.

PORTRET

Uczestnicy łączą się w pary. Siadają naprzeciwko siebie z kartkami papieru i kredkami. Mają 5 minut na namalowanie portretu kolegi/koleżanki. Później prezentują przed grupą swój rysunek, przedstawiając kolegę/koleżankę.

CEBULA

Uczestnicy ustawiają się w dwa koła, tworząc koło wewnętrzne i koło zewnętrzne. Stają twarzami do siebie. Witają się ze sobą. Następnie wykonują polecenie prowadzącego, np. „uśmiechnij się do kolegi/koleżanki”, „podaj jej/jemu rękę”, „powiedz co jadłeś na śniadanie”, „powiedz jakiś komplement, ulubiony przedmiot, ulubione zwierzę”, „co

robiłeś w ostatni sobotę”, „jaką książkę/bajkę najbardziej lubisz?”. Po każdym poleceniu osoby z wewnętrznego koła robią krok na przód i zmieniają partnera/-kę do rozmowy.

WSZYSCY KTÓRZY

Na środku sali ustaw krzesła – o jedno mniej niż jest osób. Powiedz zdanie zaczynające się od słów: „Wszyscy, którzy... (np. mają zielone oczy, mają brata, czytali »Kopciuszka« itp.). Na hasło uczestnicy, których to dotyczy, wstają, szybko szukają dla siebie krzesła, jakie uwolniło inne dziecko. Dziecko, które nie zajmie krzesła, wypowiada kolejny raz zdanie „Wszyscy, którzy...” i zabawa toczy się dalej.

LUSTRO

Poproś uczestników, aby dobrali się w pary i stanęli twarzami do siebie. Następnie jedna z osób pokazuje różne miny i wykonuje różne ruchy, a zadaniem drugiej jest jej naśladowanie – jakby była lustrem. Po 2 minutach następuje zmiana ról.

PRZYJDŹ DO MNIE JAK

Wybierz ochotnika – reżysera zabawy. Poproś, aby stanął naprzeciwko grupy uczestników warsztatów i po kolei wywołał poszczególne osoby np. w taki sposób:

„Ewa, przyjdź do mnie jak żółw”.

„Przemek, przyjdź do mnie jak słoń”.

„Zuzia, przyjdź do mnie jak guma”.

Wywołana osoba idzie do reżysera, naśladowując, sposobem poruszania się przywołane zwierzę czy rzecz.

DOMOWE ZWIERZAKI

Usiądźcie w kręgu. Podziel uczestników na 3-4 grupy i pozwól każdej z nich wybrać, jakimi zwierzątkami będą w zabawie. Następnie wygłaszaj komendy, np. „krowy odwiedzają kury” albo „koty idą do świnek na ciasto”. Poszczególne grupy zmieniają miejsce i dosiadają się do odpowiedniej grupy zwierząt.

TYTUŁ:

SZARKA I WILKI

Na podstawie książki Ewy Nowak pt. „Szarka”.

MATERIAŁY:

Wydruk załączników ze strony: www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik nr 1: tropy; załącznik nr 2: rysunki zwierząt; załącznik nr 3: fragmenty tekstu), dzwonek, bębenek, skarpetki po jednej dla każdego dziecka (najlepiej włochate – zostaną użyte do zrobienia pacynek), zatrzaski pasmanteryjne, mocna nitka, duże, kartonowe pudło, papier kolorowy, nożyczki (kilka sztuk), kredki (najlepiej pastele olejne), klej do papieru, kolorowe szmatki, strzępki materiałów; kartki z wypisanymi czterema porami roku.

CZAS:

3 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przygotuj przestrzeń do swobodnej zabawy ruchowej.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie.
2. Zaproś teraz dzieci na wycieczkę do lasu. Wprowadź je w odpowiedni nastrój: „Wyobraźmy sobie, że znajdujemy się w lesie. Każdy z was wyda za chwilę jakiś dźwięk, który kojarzy mu się z lasem. Może to być odgłos zwierzęcia, rośliny, wiatru – jak chcecie. Możecie wydawać ten dźwięk ustami albo rękami czy nogami – to zależy od was. Zaraz poproszę osobę z lewej strony, żeby zaczęła. Ten, kto zacznie, niech już nie przestaje! Kiedy zatoczmy całe koło, aż do osoby, która siedzi po mojej prawej stronie, nasz las wypełni się wieloma odgłosami!”
Uczestnicy odtwarzają „dźwięki lasu”. Po chwili powiedz dzieciom, że w lesie mieszkają także zwierzęta, które będziecie wspólnie tropić.
3. Zaproponuj dzieciom zabawę w tropienie śladów. Możesz przygotować ją w dwóch wersjach (w zależności od wieku dzieci oraz możliwości przestrzennych):
  - Wybrane dziecko wychodzi z sali. Drugie chowa zdjęcie lub rysunek zwierzęcia. Trzecie układa ślady tego zwierzęcia od drzwi do miejsca ukrycia zdjęcia. Kiedy wszystko jest gotowe – wołamy naszego tropiciela. Jeśli zdjęcie zostało bardzo sprytnie schowane i dziecko nie może go odnaleźć, pozostałe podpowiadają mu za pomocą zabawy „ciepło-zimno”.
  - Jeśli uda się wam wcześniej poukładać tropy w różnych częściach sali, dzieci mogą pracować równocześnie. Niech powstanie tyle grup, ile różnych tropów zwierząt przygotowaliście. Każda grupa otrzymuje karteczkę z tropem zwierzęcia, po którego śladach będzie wędrować. Ta grupa, która odnajdzie zdjęcie, siada i czeka na pozostałe. Kiedy wszyscy powrócą, każda grupa uczy pozostałe swojego tropu, pokazując zwierzę i obrazki jego śladów.
4. Jedno ze zwierząt, które wytropiły dzieci, jest także bohaterem książki Ewy Nowak „Szarka”. Opowiedz dzieciom historię wilczycy. Zapowiedz, że po warsztacie ich zadaniem będzie samodzielne wypożyczenie i przeczytanie książki.

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

5. Po przerwie zaproponuj dzieciom rozmowę o wilkach. Sprawdź jakie budzą one skojarzenia, jakie emocje. Zapytaj dzieci, co wiedzą na temat wilków. Co jedzą wilki? Gdzie mieszkają? Czy lubią wędrować, czy raczej przebywać w jednym miejscu? Czy są samotnikami, czy mieszkają w grupach, rodzinach? W jakim języku rozmawiają ze sobą? Czy w Polsce wilk jest pod ochroną? Podsumuj wiadomości dzieci, uzupełnij ich wiedzę.
6. Zadaniem dzieci jest zabawa w młode wilczki. Rozdaj dzieciom po jednej skarpetce. Każde dziecko robi z niej swój ogonek, zakładając za gumkę spodenek lub spódnicy. Na kłaśnięcie dzieci zaczynają krążyć po sali – każdy próbuje zachować swój ogonek i zabrać niepostrzeżenie ogonek innej osoby. Kiedy mu się uda – zakłada go sobie. Należy uprzedzić dzieci, że w tej zabawie nie można się łąpać ani przytrzymywać – pociągnąć można tylko za ogonek. Zabawa kończy się kolejnym kłaśnięciem. Liczymy, komu udało się przechwycić ile ogonków, a następnie ogonki wracają do swoich właścicieli.
7. Po tej zabawie poproś dzieci, aby teraz wykorzystały swoje ogonki do zrobienia własnej pacynki wilczka. Niech nałożą skarpetę na rękę tak, żeby kciuk dotykał pięty skarpety, a pozostałe palce – przodu skarpety. Animujemy paszczę wilka. Mocną nitką zawiąż wilczkom uszy. Wybierz miejsce na oczy i przypnij zatrzaski. W domu dzieci, jeśli będą chciały, mogą zastąpić je guzikami.
8. Kiedy pacynki będą gotowe, zaproś dzieci do przygotowania scenografii. Podziel je na cztery grupy. Przedstawiciele grup losują po jednej karteczce – na każdej jest inna pora roku. Każda grupa ma za zadanie ozdobić jedną stronę pudła, obrazując wylosowaną przez siebie porę roku.

PRZERWA

CZĘŚĆ III (45 MINUT)

9. Powiedz dzieciom, że teraz wspólnie przygotujecie przedstawienie o wilkach. Na początek trochę rozgrzewki: „Teraz nauczymy nasze wilki poruszać się i rozmawiać ze sobą. Wilki porozumiewają się piskiem, skomleniem, szczekaniem, warczeniem i wyciem. Wycie służy zacieśnianiu więzów wilczego stada, czyli watahy. Wilki wyją, aby oznajmić gdzie przebywają, na koniec udanego polowania, a także by odstraszyć intruza. Zazwyczaj wyją wieczorem i wczesnie rano. Wycie stada zaczyna pojedynczy głos, a po nim dołączają kolejne. Teraz stworzymy jedną watahę z naszych wilków i przedstawimy rok z ich życia. Zaczniemy od jesieni – postawmy nasze magiczne pudełko scenograficzne na stoliku, żeby było dobrze widoczne i wskazywało na odpowiednią porę roku. Kiedy zacznę grać na bębenu, wilczki zaczną wędrować po całej sali. Kiedy bębenek zamilknie, podejdźcie do najbliższego wam wilczka. Przywitajcie się, obwąchajcie, porozmawiajcie. Gdy bębenek zacznie grać, powędrujcie dalej. W pewnym momencie wybiorę wilczka, który rozpocznie wycie. Kiedy pozostałe wilki to usłyszą, niech przystaną i zawyją wraz z nim. Kiedy zadzwonię dzwoneczkiem – wilki usypiąją”. Chwila ciszy, prowadzący (lub wyznaczone wcześniej dziecko) zmienia porę roku i zabawa zaczyna się jeszcze raz. Bawimy się 4 razy, zmieniając kolejne pory roku. Jeśli wilki będą zachowywać się zbyt agresywnie, warto zwrócić uwagę dzieci, że nasze wilki są z jednego stada, z jednej watahy, nie walczą więc ze sobą, lecz współpracują. Twoją rolą jest także nauczenie dzieci prostej animacji lalki – obserwuj więc, jak sobie radzą i pomagaj w razie potrzeby. Przypomnij, jak pacynka rusza paszczą, kiedy wyje itp.
10. Tworzymy wspólną opowieść. Rozdaj dzieciom fragmenty tekstu książki, które opisują przygody Szarki w domu Gabrysi. Poproś, aby każdy uczestnik warsztatu po kolei odczytał głośno swój fragment.
11. Dzieci zamieniają się znów w wilki. Powiedz: „Jesteście stadem, do którego wraca Szarka. Pytacie z zaciekawieniem, co jej się wydarzyło. Poproście wilczycę, żeby opowiedziała wam wszystko, co się działo od czasu jej zniknięcia. My też posłuchamy tej historii”. Zaczynij opowieść animując swojego wilczka, np. „Ktoś wrzucił mnie do wora, w którym było strasznie ciemno”. Dalej każde z dzieci mówi po jednym zdaniu z historii spotkania Szarki z Gabrysią.

12. Po tym ćwiczeniu poproś dzieci, aby nadały własny tytuł swojemu przedstawieniu. Niech podają wszystkie pomysły, które przychodzą im do głowy. Zanotuj je na dużym arkuszu papieru. Później wybierzecie ten, który podoba się większości. Zapiszcie tytuł przedstawienia na pudle-scenografii i nagródźcie wszystkich aktorów-wilczków gromkimi brawami.
13. Na zakończenie warsztatu powiedz dzieciom, że mogą zabrać swoje wilczki do domu. Rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.
14. Zrób pamiątkowe zdjęcie grupie. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu „Czytam sobie w bibliotece”. Link do formularza dostępnego na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Katarzyna Żytomirska – pisarka, etnolog, członek Stowarzyszenia na rzecz kultury tradycyjnej „Dom Tańca” i aktorka Sceny Lubelskiej 30/32. Animatorka „Tańcograjki” – zajęć muzycznych dla dzieci opartych na polskiej kulturze tradycyjnej.

TYTUŁ:

ZABAWA W MAGA

Na podstawie książki Wojciecha Witłaka „Syrop maga Abrakabry”.

MATERIAŁY:

Wydruk załączników ze strony www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik nr 1: zabytki, załącznik nr 2: sylaby, załącznik nr 3: scenki), różnokolorowe kartki papieru, flamastry, pudełko lub duży stoik, taśma klejąca, magnesy, arkusze kolorowego papieru A3 (po jednym dla każdego uczestnika), komputer, płyta lub pliki z muzyką arabską, globus lub mapa świata, tablica lub duży arkusz papieru. Do scenek potrzebny będzie kubek lub szklanka oraz tron (krzesło, fotel).

CZAS:

2 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-6 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

>15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przed zajęciami przygotuj salę do zajęć ruchowych. W zależności od liczby uczestników zorganizuj przestrzeń tak, aby zapewnić swobodę ruchu i miejsce na odpowiednie rekwizyty. Potrzebny Ci będzie komputer z dostępem do Internetu bądź wgranymi wcześniej plikami z muzyką arabską oraz zdjęciami sławnych budowli (możesz wykorzystać linki, które znajdziesz na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl – załączniki nr 1 i 2). Wydrukuj lub napisz na kolorowych kartkach sylaby z załącznika nr 3. Sylaby mogą się powtarzać. Dopilnuj, aby były co najmniej 3-4 karteczki dla każdego uczestnika zajęć. Wydrukuj również scenki z książki (załącznik nr 3).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie.
2. Poproś uczestników zajęć, najlepiej ochotników, aby kolejno przeczytali tekst książki Wojciecha Widłaka „Syrop maga Abrakabry”.
3. Poproś, aby dzieci spróbowały streścić poznaną historię maga i sułtana. Zaproponuj, aby każde powiedziało po jednym zdaniu zgodnie z kolejnością wydarzeń („I co było potem?”). Pozwól, aby dzieci posługiwały się zdaniami zapamiętanymi z książki. W razie potrzeby skorzystaj z krótkiego opisu treści na okładce książki.
4. Sprawdź rozumienie kluczowych dla opowieści słów i wyrażeń: mag, sułtan, daleki kraj, plan, tron, syrop, zaklęcie itp. W razie potrzeby wyjaśnij i sprecyzuj ich znaczenia, np. sułtan to „ten, który ma władzę”. Wyrażenie „cały plan spalił na panewce” zastąp „plan się nie udał” lub „plan się nie powiódł”.
5. Zapytaj dzieci, jakie słowa kojarzą im się ze słowem „sułtan” („ten, który ma władzę”). Stwórz z nimi na dużym arkuszu papieru lub tablicy mapkę skojarzeń dla tego słowa, np: sułtan, pałac, turban, wschód, mag, mozaika, minaret. Zapytaj o inne słowa, którymi określa się władców: król, cesarz, car itp.
6. Pokaż slajdy lub fotografie sławnych pałaców lub meczetów (załącznik nr 1). Zapytaj, czym te budowle różnią się od znanych dzieciom zamków i siedzib władców.
7. Jeśli to możliwe, pokaż na globusie lub na mapie, jak daleko od Polski leży Turcja i kraje Bliskiego Wschodu.

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

8. Wrzuć kolorowe karteczki z sylabami (załącznik nr 2) do stoika lub pudełka i wymieszaj je, tworząc magiczny „literkowy syrop”. Poproś, by dzieci podzieliły się w pary, i zaprosz po kolei każdą z par do wylosowania kolorowych karteczek z sylabami. Każda para powinna dostać co najmniej 3-4 karteczki z sylabami.
9. Z wylosowanych sylab uczestnicy warsztatów układają własne zaklęcia, np. AB-MA-SU, RA-KA-DU itp. Pary mogą zapisać zaklęcia na kartce, odczytują je głośno. Zapisz je na dużym arkuszu papieru lub tablicy. Wybierzcie wspólnie najciekawsze zaklęcia, np. za pomocą termometru oklasków (najgoręcej oklaskiwane zaklęcie wygrywa), i nauczcie się ich na pamięć powtarzając je głośno chórem.
10. Poproś teraz, aby dzieci w parach wypróbowały różne sposoby wypowiedzania zaklęć w „magiczny” sposób, np. różnie intonując, mówiąc szeptem, zmieniając głośność, sycząc, i wymyśliły do nich odpowiednie „magiczne” gesty albo „magiczny” ruch, np. poruszenie rękami, obrót, podskok. Niech wymyślą także moc ich zaklęcia, czyli co ich zaklęcie powoduje.
11. Włącz wcześniej przygotowaną muzykę arabską i powiedz dzieciom, że staną się teraz Magami. Każda para Magów po kolei wypowiada swoje wybrane magiczne zaklęcie, wykonuje odpowiednie ruchy, kończąc zmniejsza się (kurczy) i w takiej postaci przechodzi na inne miejsce. Na koniec przedstawienia wszyscy Magowie razem zmniejszają się coraz bardziej i powiększają, a na koniec znikają ze sceny.

PRZERWA

CZĘŚĆ III (45 MINUT)

12. Wydrukuj lub napisz na kartkach scenki z książki (załącznik nr 3) i poproś chętne osoby, aby odegrały w dowolny sposób wybraną scenkę z wymyślonymi, własnymi dialogami, improwizując lub grając bez słów (w formie pantomimy). Do aranżacji scenek wykorzystaj proste przedmioty znajdujące się w sali, w tym również pudełko po „literkowym syropie”, najciekawsze zaklęcia. Możecie także zrobić proste rekwizyty z papieru, np. „czapkę Maga” – wystarczy zwinąć w stożek arkusze papieru A3. Zadbaj o to, aby w kolejnych scenkach wzięły udział wszystkie dzieci uczestniczące w warsztacie.

13. Wybierz najciekawsze scenki i interpretacje, a następnie poproś, aby dzieci przedstawiły je jeszcze raz we właściwej kolejności. W ten sposób stworzycie krótkie przedstawienie, które możecie zaprezentować na zakończenie warsztatu rodzicom.
14. Zapytaj o wrażenia z warsztatu, zadając dzieciom pytania: „Co sprawiło ci największą radość?” „Co było najtrudniejsze?”
15. Rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.
16. Zrób pamiątkowe zdjęcie grupie. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu za pośrednictwem strony www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Bogumiła Stachurska – reżyserka, pedagoga teatru, filolożka, członkini Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów dla Dzieci i Młodzieży. Specjalizuje się w dynamice przestrzeni scenicznej.

TYTUŁ:

WSŁUCHAJ SIĘ W KSIĄŻKĘ

Na podstawie książki Pawła Beręsewicza „Człowiek z czerwoną choroągiewką”.

MATERIAŁY:

Wydruk załączników ze strony www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik nr 1: fragmenty książki, załącznik nr 2: scenariusz słuchowiska), przedmioty do wytwarzania dźwięków (folia bąbelkowa, kamienie, kawałki drewna, papier ścierny, trąbki, piszczałki, dzwonek rowerowy, bębneki, grzechotki, instrumenty muzyczne, puste plastikowe butelki, trochę sypkiego ryżu lub kaszy i inne przedmioty, przy pomocy których można wytwarzać różne dźwięki), koc/kotara, kredki, flamastry, sprzęt do nagrywania słuchowiska (dyktafon lub telefon komórkowy z funkcją nagrywania głosu, komputer z mikrofonem, inny sprzęt), lampka, nagrane słuchowisko radiowe (przykładowe linki do nagrań dostępne są na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl – załącznik nr 3).

CZAS:

3 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

7-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przygotuj rekwizyty, które będą potrzebne do nagrania słuchowiska (dźwięku). Możesz także poprosić o to dzieci, które mogą przynieść na

zajęcia odpowiednie przedmioty, np. folię bąbelkową, papier ścierny, trąbki, piszczałki itp. Przygotuj salę do zajęć ruchowych i stwórz scenę z kotarą, rozwieszając koc, prześcieradło lub stawiając parawan.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie.
2. Przybliż dzieciom krótko fabułę książki Pawła Beręsewicza „Człowiek z czerwoną chorągiewką”. Zapowiedz, że po zajęciach ich zadaniem będzie wypożyczenie książki do domu i samodzielne jej przeczytanie. Za to w czasie warsztatu spróbują wcielić się w rolę radiowca i samodzielnie przygotowują na podstawie książki krótkie słuchowisko.
3. Podziel uczestników na trzy- lub czteroosobowe grupy. Poproś o wylosowanie karteczek (załącznik nr 1) z fragmentami tekstu i zastanowienie się, jak można naśladować poszczególne dźwięki. Poproś, żeby uczestnicy w grupach spróbowali wytworzyć te odgłosy przy pomocy przyniesionych na zajęcia przedmiotów. Zachęć dzieci do eksperymentów: stukania kamieniami o podłogę (stuk kopyt, kroki), pocierania papieru ściernego (szum opon), użycia piszczałek (klakson samochodu), instrumentów (turkoty, stukoty), własnych głosów (prychanie, sapanie, gwizdanie, wiwaty, głosy ludzi) itd.
4. Poproś grupy, żeby za rozwieszoną kotarą kolejno odtworzyły swoje dźwięki. Pozostałe dzieci zgadują, co to był za dźwięk. Zadaniem uczestników jest też odgadnąć, przy pomocy jakich przedmiotów udało się taki dźwięk uzyskać. Po zgadywance osoby, które emitowały dźwięki, czytają na głos wylosowany wcześniej i odegrany fragment tekstu.

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

5. Zaproś uczestników do odsłuchania wybranego fragmentu słuchowiska radiowego. Możesz skorzystać z podanych na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl przykładów (załącznik nr 3). Zapytaj dzieci o wrażenia: Co im się podobało? Na co zwróciły uwagę? Jakie dźwięki usłyszały, jak one powstały? Poproś dzieci, aby spróbowały powiedzieć własnymi słowami, czym jest słuchowisko. Zapytaj, czy znają jeszcze inne słuchowiska? Podsumuj rozmowę: „słuchowisko nazwano kiedyś »teatrem wyobraźni«, ponieważ słuchacz na podstawie głosów, dźwięków i muzyki musi sobie wyobrazić, jak wyglądają bohaterowie i przedstawione sytuacje. Tak jak w teatrze, w słuchowisku biorą udział aktorzy, którymi kieruje reżyser. Zadaniem aktorów jest używanie głosu w taki sposób, żeby słuchacz mógł odróżnić, kiedy bohater jest smutny, kiedy wesoły, kiedy przestraszony lub śpiący”.
6. Zapowiedz, że teraz spróbujecie wspólnie stworzyć własne słuchowisko. Jeśli chcesz się posłużyć przygotowanym scenariuszem (załącznik nr 2), zaproponuj dzieciom podział na następujące role: narrator – bohater opowiadania (rolę narratora mogą pełnić różni uczestnicy, na zmianę), tata bohatera oraz realizatorzy dźwięku. Funkcję reżysera możesz sprawować Ty, możesz też wybrać do niej ochotnika.
7. Rozdaj dzieciom tekst scenariusza (załącznik nr 2, możesz również przygotować własny scenariusz). Poproś, żeby uczestnicy zapoznali się ze swoimi rolami, a realizatorzy dźwięku zastanowili się, w jaki sposób i z użyciem jakich przedmiotów można uzyskać poszczególne odgłosy. Poproś także, żeby ustalili, które dźwięki słyszą jednocześnie z kwestiami aktorów.
8. Ćwiczenie ról. Zarówno aktorzy jak realizatorzy dźwięku muszą przećwiczyć swoje role.

PRZERWA

CZĘŚĆ III (45 MINUT)

9. Zaproś uczestników warsztatu do przygotowanego wcześniej „studia nagrań”. Powinien być w nim stolik z lampką, która sygnalizować będzie poszczególne „wejścia” aktorów i realizatorów dźwięków oraz sprzęt do nagrań (dyktafon, komórka, tablet, komputer z mikrofonem). Poproś aktorów i realizatorów dźwięku o przestrzeganie ważnej zasady (jak w prawdziwym studio nagrań): kiedy świeci się lampka, słycać tylko aktorów i dźwięki uwzględnione w scenariuszu. Pozostali muszą zachować bezwzględną ciszę, żeby nie zepsuć efektu. Zapal lampkę, zaczynacie nagrywanie.
10. Kiedy zakończycie nagrywanie, poproś dzieci, żeby usiadły. Odtwórz nagranie. Porozmawiajcie, czy są jakieś fragmenty, które koniecznie trzeba poprawić.
11. Na zakończenie warsztatu zaproś także rodziców do uroczystego odsłuchania nagrania. Zapytaj o ich wrażenia.
12. Rozdaj dzieciom „Teczkę Czytam sobie w bibliotece”.
13. Zrób zdjęcie pamiątkowe grupie. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu poprzez stronę www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Anna Buchner – historyk, pasjonatka edukacji nieformalnej, założycielka firmy Dobre Strony Edukacji. Prywatnie entuzjastka dobrej literatury dziecięcej, mama czterech córek.

TYTUŁ:

PODRÓŻNICY NA TROPIE ODKRYĆ

Na podstawie książki Rafała Witka „Maja na tropie jaja”.

MATERIAŁY:

Wydruk załączników ze strony: www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik 1: fragmenty książki, załącznik 2: ilustracje, załącznik nr 3: dokumenty, załącznik nr 4: środki lokomocji); kartki A4 i kredki; materiały papiernicze i konstruktorskie do wykonania bagażu (pudełka, papier kolorowy, wstążki, sznurki, kółka i inne pomocnicze atrybuty/materiały plastyczne czy konstruktorskie); drobiazgi z różnych krajów (lub ich fotografie); mapa świata lub globus; aparat fotograficzny, flipchart, tablica lub duży arkusz papieru.

CZAS:

3 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przed zajęciami przygotuj salę do zajęć ruchowych. W zależności od liczby uczestników zorganizuj przestrzeń tak, aby zapewnić swobodę ruchu i miejsce na odpowiednie rekwizyty. Pochowaj wcześniej w sali najróżniejsze drobiazgi z różnych krajów (lub ich fotografie): smakołyki (np. chałwę, rodzynki, banany, pomarańczę), drobne zabawki, kartki pocztowe, książeczki czy wydruki bajek napisane różnymi językami, monety lub banknoty lub ich imitacje i inne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (30 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się uczestników. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie – wybierz ćwiczenie, które będzie nawiązywało do tematyki spotkania.
2. Rozdaj uczestnikom ponumerowane fragmenty książki (załącznik nr 1). Opowiadając historię Mai, proś kolejne osoby o przeczytanie fragmentu tekstu, który dostali. Jeśli uczestników jest mniej niż 15, możesz pominąć niektóre teksty lub rozdać ochotnikom po dwa fragmenty do czytania.
3. Po skończeniu lektury zapytaj dzieci, o czym jest opowiadanie. Poproś je o przywołanie treści książki. Zbierz wszystkie odpowiedzi i podziękuj za nie. Skup się szczególnie na wątkach nawiązujących do podróży – jeśli tego tematu zabraknie w wypowiedziach, spróbuj podsunąć go przez pytania naprowadzające.
4. Przedstaw temat spotkania. Waszym przewodnikiem po temacie podróży będzie książka, w której papuga – poszukując swojego jaja – wybiera się w daleką podróż i znajduje coś znacznie cenniejszego, niż miała nadzieję odnaleźć.
5. Wprowadź dzieci w temat. Poproś, by na rozdanych im kartkach narysowały po jednej rzeczy, która kojarzy im się z podróżą. Pokategoryzuj rysunki razem z dziećmi, np. na to co należy wykonać lub mieć przed podróżą, co w trakcie, a co zostaje nam po podróży.

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

6. Nawiązując do wcześniejszej części spotkania, powiedz dzieciom, że będą miały okazję wyjechać z Tobą w podróż, ale najpierw muszą się przygotować. Zapytaj, od czego zaczęły swoją podróż Maja i papuga: najpierw obrały cel (poszukiwanie jajka), następnie spałkowały plecak.

7. Zapowiedz, że teraz spróbujecie wspólnie się spakować. Zadaniem dzieci będzie wybranie rzeczy, które przydadzą im się w podróży. Rozłóż przed dziećmi ilustracje lub zdjęcia różnych przedmiotów mających związek z podróżowaniem (mapy, różne bilety, przewodniki, sprzęt turystyczny, taki jak przenośna kuchenka gazowa, wygodne buty, paszporty, lornetka...) i takie, które nie mają z tym nic wspólnego (wielki kredens, zastony, garnki, umywalka). Ilustracje mogą się powtarzać. Możesz znaleźć je w Internecie na wolnych licencjach, wyciąć z gazet lub skorzystać z załącznika nr 2. Poproś, by każde dziecko wybrało i wzięło to, co przyda mu się w podróży.
8. Następnie zaprosz dzieci do wykonania walizki, plecaka, torby lub innego przedmiotu służącego do transportowania przedmiotów w trakcie podróży. Do wykonania bagażu przygotuj pudełka, papier, wstążki, kółka i inne materiały plastyczne czy konstruktorskie. Powiedz uczestnikom, by włożyli wybrane przez siebie przedmioty potrzebne do podróżowania do przygotowanego przez siebie bagażu. Rozdaj każdemu dodatkowo „paszport” i „bilet” (załącznik nr 3).
9. Po przygotowaniu i spakowaniu bagażu zaprosz dzieci do wyboru środka lokomocji. Przypomnijcie sobie, czym podróżowały papuga i Maja (autobus, tramwaj wodny, statek). Spytaj uczestników, czym mieli okazję się przemieszczać. Powiedz, że w różnych częściach świata ludzie podróżują w różny sposób. Pokaż zdjęcia lub filmiki przedstawiające środki lokomocji popularne w różnych krajach (np. szybki pociąg Shinkansen z Japonii, motoriksza (*tuk tuk*) z Indonezji i Tajlandii, ciężarówka z Pakistanu, katamaran *ngalawa* z Zanzibaru, Embraer E170 z Brazylii, łódzie weneckie – załącznik nr 4). Zadbaj o różnorodność pojazdów, którymi można przemieszczać się po wodzie, na drogach, na szynach, w powietrzu itp. i powiąż je z różnym ukształtowaniem terenu, klimatem, odległościami oraz możliwościami i środkami dostępnymi dla ludności w danym kraju. Wskaż na mapie lub globusie kraje, z których pochodzą poznane środki transportu. Wystrzegaj się stereotypowych ujęć – pokaż także zaskakujące przykłady np. supernowoczesny Embraer E170 z Brazylii.
10. Poproś dzieci, by siedząc w kole naśladowały dźwięki wydawane przez pojazd, który pokażesz im na rysunku. A później – by w mniejszych grupach stworzyły ruchomą rzeźbę, czyli zbudowały wskazany pojazd z własnych ciał i imitowały, że nim podróżują.

PRZERWA

CZĘŚĆ III (45 MINUT)

11. Wróc z dziećmi do fragmentu książki, w którym statek dobija do wyspy. Poproś dzieci o przypomnienie, co spotkało ich u celu podróży i jak zareagowała na to papuga. Podsumuj, że czasem podróże mogą nas doprowadzić do miejsca, ludzi, rzeczy, które będą dla nas wielką niespodzianką. Mogą okazać się przyjemniejsze niż zakładaliśmy – wszak spotkanie z kurczakiem zamiast z jajkiem było dla papugi wielką, ale jakże przyjemną niespodzianką.
12. Porozmawiaj z dziećmi o powodach, dla których ludzie wyruszają w podróż. Zbierz różne motywacje i cele podróżowania: jedni jadą coś obejrzeć (budynek, przyrodę), inni kogoś spotkać (przyjaciela, który się przeprowadził do innego miasta, kuzyna mieszkającego w innej miejscowości, rodzica pracującego lub mieszkającego za granicą), jeszcze inni coś zrobić (popracować, odpocząć, wyleczyć chorobę) itd. Powiedz, że cel jest zależny od nas (czego chcemy doświadczyć, co pragniemy zobaczyć), ale i od miejsca docelowego i zastanej sytuacji (co lub kto nas tam spotka).
13. Przypomnij dzieciom, że wy też jesteście w podróży – macie spakowane bagaże, wybraliście środek lokomocji, wyruszyliście. A niebawem dotrzecie do celu i prawdopodobnie odkryjecie coś, czego nawet nie mogliście się spodziewać.
14. Zaprosz dzieci do zabawy: niech każde z nich wyruszy w podróż po sali i poszuka wcześniej ukrytych niespodzianek – zdobyczy podróźniczych. Każde dziecko, które znajdzie jedną zdobycz, wraca do koła i siada na swoim miejscu. Kiedy wszyscy z powrotem usiądą w kole, dzieci opowiadają, co udało im się odnaleźć. Powiążcie odkrycie z miejscem jego pochodzenia i wskażcie na mapie czy globusie odpowiedni kraj. Nawiązując do wyszukanych w sali drobiazgów, wyjaśnij, że we wszystkich krajach ludzie jedzą posiłki, ale popularne są tam bardzo różne potrawy i zwyczaje jedzeniowe (podaj przykład). Wy tłumacz też, że prawie wszędzie ludzie używają pieniędzy, ale różnych, i różną przywiązują do nich i do rzeczy materialnych wagę (daj przykład). Powiedz, że w wielu krajach ludzie tworzą muzykę, ale różną i na różnych instrumentach (daj przykład kilku instrumentów z różnych krajów).
15. Na zakończenie podkreśl bardzo dużą różnorodność tego, co można odkryć w czasie podróży. Poproś każde dziecko, by na koniec

narysowało mapę miejsca, do którego chciałoby się wybrać w prawdziwą podróż, albo o którym chciałoby dowiedzieć się więcej (może być to dla Ciebie wskazówka przy wyborze kolejnego tematu zajęć).

16. Rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.
17. Zrób grupie podróżników pamiątkowe zdjęcie (z ich bagażami, odkryciami, mapami). Porozmawiajcie o tym, dlaczego wielu ludzi robi sobie zdjęcia w podróży. Po zajęciach prześlij zdjęcia wraz z krótką relacją uczestnikom warsztatów i organizatorom projektu „Czytam sobie w bibliotece” poprzez stronę www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Dominika Cieślukowska – psycholożka, edukatorka. Od ponad 10 lat zajmuje się głównie wielokulturowością i edukacją antydyskryminacyjną. Jest współautorką modelu wielokulturowej biblioteki (opisanego w publikacji pod tym samym tytułem). Poza prowadzeniem warsztatów edukacyjnych, pisze też artykuły i scenariusze zajęć, współorganizuje i uczestniczy w krajowych i międzynarodowych przedsięwzięciach promujących równość i dialog (w tym międzykulturowy).

TYTUŁ:

GDY PADA DESZCZ

Na podstawie książki Rafała Witka „Walizka pana Hanumana”.

MATERIAŁY:

Wydruk załączników ze strony www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik 1: tekst zakłęb, załącznik 2: rysunki do animacji, załącznik nr 3: storyboard), arkusze kolorowego i białego papieru A4, duży arkusz papieru tzw. flipchart lub tablica, flamastry, kredki, taśma klejąca, klej, nożyczki, aparat/aparaty ze statywem, komputer z programem do montażu filmów (załącznik nr 4: linki do programów).

CZAS:

3 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przygotuj prosty zestaw sprzętu do produkcji filmów animowanych. Wystarczy aparat cyfrowy (najlepiej 2 sztuki) ze statywem. Aparat musi mieć stabilną podstawę i nie może zostać poruszony w trakcie działań animacyjnych. Jeżeli nie masz statywu, aparat można umocować do prostej konstrukcji zbudowanej z odwróconego stołu. Do montażu zdjęć potrzebny będzie komputer z odpowiednim programem – skorzystaj z darmowych programów np. Windows Movie Maker, Corel. Na komputerze przygotuj także plik z muzyką. Możesz wykorzystać dostępne pliki na wolnych licencjach, które znajdziesz na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl.

W czasie zajęć potrzebna ci będzie pomoc wolontariuszy. Zadbaj o to, żeby był ktoś, kto dopilnuje sprzętu i zajmie się grupą np. podczas wgrывania zdjęć na komputer.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie.
2. Zapytaj dzieci, co najczęściej robią, kiedy pada deszcz. Zapisz ich odpowiedzi na dużym arkuszu papieru lub wykonaj proste rysunki ilustrujące ich odpowiedzi (dzieci mogą to zrobić za Ciebie!).
3. Zapowiedz dzieciom, że zaraz opowiesz historię Darii, ich rówieśniczki, która przeżyła niesamowitą przygodę w pewien deszczowy dzień... Przybliż dzieciom krótko fabułę książki „Walizka pana Hanumana”. Zapowiedz, że po zajęciach ich zadaniem będzie wypożyczenie książki i samodzielne jej przeczytanie w domu.
4. Na zakończenie tej części zajęć zaproś dzieci do wspólnej zabawy w odczytywanie zaklęć. Podziel dzieci w pary. Każda para otrzymuje zapisane sylaby (załącznik nr 1). Jedna osoba z pary odczytuje sylaby w zapisanej kolejności, następnie druga czyta najpierw sylaby białe, potem – czarne. Zrób zamianę. Możesz także zaproponować dzieciom, aby do słów dodały odpowiednie dźwięki i ruchy (np. bzyczą i poruszają palcem obok nosa, podskakują w bok i do tyłu).

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

5. Opowiedz dzieciom, czym jest animacja i co za chwilę się wydarzy np. „Daria odkryła, że na deszczową pogodę najlepsza jest fantazja. Dziś na zajęciach wykorzystamy naszą wyobraźnię, by zrealizować film animowany. Wykorzystamy do tego technikę animacji poklatkowej. Polega ona na wykonaniu serii zdjęć, które rejestrują niewielki ruch (delikatnie przesuwane przez animatora obrazki, przedmioty). Jest to żmudna praca, ale daje ciekawe efekty. Należy wykonać bardzo dużo zdjęć. Następnie zdjęcia należy w programie do montowania połączyć w film i podłożyć muzykę”. Możesz pokazać dla przykładu animacje poklatkowe z załącznika nr 5.
6. Podziel dzieci na 2 grupy (maksymalnie 7-8 osób). Rozdaj każdej grupie wycięte rysunki do animacji (załącznik nr 2). Zadaniem uczestników będzie wymyślenie króciutkiej „deszczowej” historyjki z wykorzystaniem otrzymanych rysunków. Dzieci opowiadają głośno o swoich pomysłach. Twoim zadaniem będzie pomóc dzieciom w nadawaniu ich historiom kształtu: często trzeba je uprościć, ponieważ dzieci wzorują się na znanych sobie filmach i przygotowują za bardzo rozbudowaną akcję.

Przykładowe historie:

- Pada deszcz, jest szaro, zaczynają się pojawiać kolorowe parasole, najpierw jeden, potem dołączają kolejne, przemieszczają się, na koniec układają się w kwiat i już nie jest szaro.
  - Pada deszcz, jedna kropelka się powiększa i zamienia w kropelkową postać, która podskakuje, a tam gdzie skoczy, pojawia się kwiatek.
  - Pada deszcz, mała roślinka rośnie i na koniec się uśmiecha, a wtedy wychodzi słońce.
  - Pada deszcz, przestaje i pojawia się tęcza, latają ptaki i motyle, świeci uśmiechnięte słońce.
7. Poproś dzieci, aby rozrysowały swoją historię na kartkach papieru podzielonych na poszczególne „kadry filmu” (załącznik 3). Dzieci mogą odrysowywać kształty przedmiotów, które otrzymały do animacji. Wy tłumacz dzieciom, że jeśli chcą, aby w ich filmie padał deszcz, to muszą przygotować kilkanaście rysunków, na których powoli kropla będzie się przesuwać z góry na dół. Dzieci muszą także pamiętać o tle, czy będzie to tylko szara lub niebieska kartka, czy będą tam też drzewa, domy, chmury. W ten sposób powstanie prosty storyboard – scenariusz filmu animowanego (możesz pokazać dzieciom przykład takiego storyboardu).

PRZERWA

CZĘŚĆ III

8. Kiedy scenariusze filmików będą już gotowe, zaprosz grupę do aparatu (jeżeli masz dwa stanowiska do animacji, możecie pracować w dwóch grupach). Teraz zadaniem uczestników będzie animowanie poszczególnych przedmiotów. Muszą przygotować tło (scenografię) oraz elementy, które będą animowane. Każde zdjęcie to jeden element ruchu. Po wykonaniu zdjęcia poszczególne elementy nieznacznie przesuwamy – należy pamiętać, żeby te przesunięcia nie były zbyt duże.

Pamiętaj, że:

- Należy wykonać przynajmniej 100 zdjęć, by uzyskać kilkusekundowy film z wrażeniem ruchu.
  - Możesz potem połączyć wszystkie filmy w jeden.
  - Podzielcie się rolami – dwie osoby przesuwają elementy, jedna robi zdjęcia, a reszta siedzi wokół i patrzy; potem następuje zmiana, tak żeby każda osoba z grupy mogła zrobić zdjęcia.
  - Plan filmowy możecie wykonać na tablicy lub fipcharcie (w pionie), wtedy elementy można przyczepiać magnesami lub np. masą Blue Tack. Przy tak ustawionym planie łatwiej jest wykonywać zdjęcia, ponieważ aparat nie rzuca cienia. Można też wykonać płaski plan, np. na ławce i zdjęcia robić z góry – trzeba jednak mieć statyw, który można tak ustawić oraz uważać, by nie rzucał cienia.
9. Po zrobieniu zdjęć przerzuć je do komputera i zaimportuj do programu do montażu. Przykładowe linki do bezpłatnych programów znajdziesz na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl w załączniku nr 4. Następnie ustaw czas wyświetlania zdjęcia na ok. 1/8-1/6 sekundy (zależy, jak szybko mają zmieniać się zdjęcia), podłóż wcześniej przygotowany plik z muzyką i ewentualnie napisy. W tym czasie grupa może dostać do przejrzania serię książek „Czytam sobie”, którą biblioteka otrzymała w projekcie.
10. Zaprosz uczestników warsztatu i ich rodziców na premierę filmu. Zapytaj o ich wrażenia.
11. Rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.

12. Zrób pamiątkowe zdjęcie grupie. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu „Czytam sobie w bibliotece”. Link do formularza znajdziesz na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Magdalena Nogaj – nauczycielka języka polskiego, animatorka, liderka edukacji filmowej. Prowadzi z dziećmi zajęcia wykorzystujące animację poklatkową.

TYTUŁ:

KSIĘŻYC NA TAPETĘ

Na podstawie książki Ewy Nowak „Apollo 11”.

MATERIAŁY:

wydruk załączników ze strony www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik nr 1: fragmenty książki), białe kartki papieru, miękkie ołówki oraz rękawiczki – komplet dla każdego z uczestników zajęć, duży arkusz papieru (najlepiej w ciemnym kolorze) z narysowanym konturem księżyca w pełni, aparat, flipchart, tablica lub duży arkusz papieru, opcjonalnie tablety z aplikacją SPACECRAFT 3D, która umożliwia oglądanie przestrzeni kosmicznej i urządzeń przygotowanych przez NASA do jej badania.

CZAS:

2 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

Przygotuj flipchart lub tablicę oraz komputer z programem do odtwarzania muzyki i zdjęć, ewentualnie rzutnik. Zapoznaj się ze stroną NASA i jej zasobami, pobierz wybrane zdjęcia oraz dźwięki muzyki kosmosu na komputer lub pokaż je w przeglądarce internetowej. Możesz skorzystać z linków zamieszczonych na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl (załącznik nr 2).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Poproś uczestników warsztatu, aby usiedli w kręgu. Jeżeli dzieci się nie znają, przeznacz kilka minut na przedstawienie się. Możesz zaproponować jedno z ćwiczeń integracyjnych, aby dzieci poczuły się bezpiecznie i swobodnie.
2. Opowiedz, że zajęcia są oparte na prawdziwej historii o astronautach. Zachęć uczestników do przeczytania całości książki po zajęciach, bo w trakcie warsztatów przeczytacie tylko fragmenty.
3. Zapytaj uczestników, co ich zdaniem można zobaczyć na księżycu. Wszystkie pomysły zapisz albo narysuj na przygotowanym wcześniej flipcharcie lub tablicy.
4. Odtwórz fragmenty muzyki kosmosu.
5. Rozdaj dzieciom fragmenty książki mówiące o tym, co się wydarzyło na księżycu (załącznik nr 1). Dzieci mogą czytać w ciszy, samodzielnie lub na głos. W przypadku młodszych uczestników warsztatów lub osób, które mają trudności z czytaniem, pomóż, podpowiedz.
6. Po przeczytaniu tekstów zadaj uczestnikom pytanie, co astronauta robili podczas pobytu na księżycu. Odpowiedzi zapisz lub narysuj w widocznym miejscu.
7. Przedstaw uczestnikom przygotowane wcześniej zdjęcia kosmosu i zaprezentuj stronę internetową NASA (link do strony znajdziesz na czytamsobiewbibliotece.pl).
8. Pokaż zdjęcia z powierzchni księżyca, w tym słynny odcisk buta astronauty. Zdjęcia do pobrania ze strony czytamsobiewbibliotece.pl.
9. (opcjonalnie) Rozdaj dzieciom tablety z aplikacją SPACECRAFT 3D. Pokaż działanie aplikacji, przeznacz kilka minut na zabawę z aplikacją oraz obejrzenie kosmosu i pojazdów NASA w tzw. rzeczywistości rozszerzonej.

W RAZIE POTRZEBY PRZERWA (5 MINUT)

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

10. Poproś uczestników, by udali się na spacer po bibliotece lub szkole z białą kartką, miękkim ołówkiem oraz w rękawiczkach (rysowanie w rękawiczkach ma przypominać utrudnienia, z jakimi borykali się astronauta pracujący w kombinezonach). Ich zadaniem będzie stworzenie obrazów różnych powierzchni i faktur (np. płytki w łazience, schody, lamperia, boazeria, inne) w technice frottage (przykładamy kartkę papieru do powierzchni i miękkim ołówkiem dokładnie ją zarysowujemy). Każda uczestnik powinien stworzyć od 2 do 5 takich rysunków, przy czym na jednej pracy może się znaleźć kilka odcisków różnych faktur. Po wykonaniu zadania uczestnicy przyklejają swoje prace na duży arkusz papieru z zarysowanym konturem księżycy w pełni. Efektem końcowym będzie księżycowy krajobraz.
11. Uczestnicy robią teraz odcisk podeszwy swego buta w technice frottage na białych kartkach. Nie podpowiadaj konkretnych rozwiązań – poczekaj na ich pomysły. Zaznacz jedynie, że po zrobieniu odcisku należy wyraźnie zaznaczyć kontur podeszwy, a pozostałe miejsce zaciemniać ołówkiem. Uczestnicy kładą swoje rysunki w kolejności, tworząc ścieżkę prowadzącą do księżycy. Gdy cała grupa dotrze do księżycy, zapytaj dzieci, co widzą. Po co się wybrali na księżyc? Co chcą odkryć? Jakich przeżyć kosmicznych już doświadczyli? Pozwól, żeby uczestnicy popuścili wodze wyobraźni i opowiedzieli nawet o najdziwniejszych pomysłach.
12. Na zakończenie warsztatu rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.
13. Zrób pamiątkowe zdjęcie grupie na księżycu. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu „Czytam sobie w bibliotece”. Link do formularza dostępnego na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Katarzyna Zabłocka – absolwentka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 10 lat prowadzi zajęcia w Autorskiej Pracowni Fotografii, a od 2010 na Politechnice Białostockiej. Ma na swoim koncie realizacje z zakresu sztuk wizualnych, projekty interdyscyplinarne i intermedialne. Pomysłodawczyni i autorka warsztatów animacji filmowej dla młodzieży.

TYTUŁ:

PRZYJACIELE PLANETY ZIEMIA

Na podstawie książki Wojciecha Widłaka „Marta i ufoludek”.

MATERIAŁY:

Worek wypełniony przykładowymi odpadami gospodarstwa domowego, które dzieci będą mogły wykorzystać w pracach plastycznych (odpady muszą być pozbawione resztek organicznych i suche, np. rolki po ręcznikach papierowych, pudełko z herbaty, opakowanie z ciastek, folia bąbelkowa, słomki do napojów, kubeczki po jogurtach, zakrętki plastikowe i metalowe, płyta CD, papierowe talerzyki), 2 duże arkusze papieru, np. papier pakowy lub bristol, pudła lub kartki wielkości min. A3 w kolorach pojemników do segregacji obowiązujących w danej gminie (niebieski, czerwony, żółty, biały, zielony), klej typu vicol, nożyczki, farby plakatowe, pędzle, kredki lub flamastry, taśma malarska, aparat fotograficzny.

CZAS:

2 x 45 min + przerwy

WIEK UCZESTNIKÓW:

5-8 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW:

> 15

PRZED ZAJĘCIAMI:

W zależności od liczby uczestników zorganizuj przestrzeń tak, aby zapewnić swobodę ruchu i miejsce na rekwizyty.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ I (45 MINUT)

1. Przywitaj uczestników i poproś, żeby się przedstawili. Możesz zaproponować krótką zabawę integracyjną.
2. Pokaż dzieciom magiczny worek i powiedz, że będą kolejno losować przedmioty. Zanim wyjmą je z worka, niech postarają się bez patrzenia, tylko za pomocą dotyku, zgadnąć co to jest. Każdy z uczestników zabiera wylosowany przez siebie przedmiot. Jeśli jest mało dzieci lub nie zostały wylosowane odpady z każdego typu, można zrobić dwie tury losowania. Reszta przedmiotów pozostaje w worku do czasu wykonywania pracy plastycznej.
3. Zapytaj dzieci, czym są przedmioty, które wylosowały. Co można z nimi zrobić?

Zapisuj pomysły na dużym arkuszu lub tablicy. Czy padły stwierdzenia śmieci, odpady, segregacja, recykling? Jeśli nie – podpowiedz i wyjaśnij pojęcia.

Odpady, czyli śmieci, to wszystkie nieprzydatne przedmioty, których ludzie pozbywają się, chcą się pozbyć lub są zobowiązani do ich pozbycia się.

Recykling to powtórne przetwarzanie odpadów w taki sposób, by odzyskać surowiec do produkcji nowego produktu.

Segregacja śmieci to wyrzucanie do osobnych pojemników odpadów różnego typu np: szkła, papieru, tworzyw sztucznych, aluminium i opakowań wielomateriałowych. Dzięki temu odpady te nie trafiają na wysypisko, a zostają poddane recyklingowi.

4. Zapytaj dzieci czy wiedzą, do jakiego pojemnika powinny trafić poszczególne odpady. Poproś, by wrzuciły je do odpowiednich pojemników – czyli położyły na przygotowane wcześniej kolorowe kartki papieru lub wrzuciły je do kolorowych kartonów. W zależności od gminnego systemu segregacji śmieci mogą wystąpić pewne różnice – tu pokazano najbardziej szczegółowe rozdzielanie odpadów:
żółty – tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe
zielony – szkło kolorowe
biały – szkło bezbarwne
czerwony – metal
niebieski – makulatura

Zapytaj:

Co robimy z odpadami organicznymi (obierki, resztki jedzenia, suche liście, skoszona trawa)?

Wrzucamy do brązowych worków lub pojemników lub bezpośrednio do kompostownika – mogą zostać wykorzystane do użyczenia gleby pod uprawę roślin.

Co robimy z odpadami niebezpiecznymi (zużyty sprzęt AGD i RTV, baterie, puszki po farbach, aerozole, opakowania po środkach ochrony roślin, leki i opakowania po nich)?

Zanosimy do punktu zbiórki lub odpowiedniego pojemnika w sklepie budowlanym, RTV, AGD, aptece.

5. Zaprosz dzieci do wspólnego czytania książki „Marta i ufoludek”. Usiądźcie w kręgu. Każda osoba ma do przeczytania głośno po jednym zdaniu. W razie trudności okaż uczestnikom wsparcie, ale nie wyręczaj dzieci w czytaniu; każdy powinien czytać samodzielnie na tyle, na ile potrafi.

Po zakończeniu wspólnej lektury sprawdź, czy dzieci dobrze zapamiętały historię (zadaj pytania np. z czego Marta zrobiła ufoludka? co się z nim dalej stało?).

PRZERWA

CZĘŚĆ II (45 MINUT)

6. Przypomnij dzieciom fragment książki, w którym Marta wykonała ufoludka z różnych materiałów. Wyłóżcie z pojemników wszystkie przedmioty, dołóż pozostałe przedmioty z magicznego worka. Poproś dzieci, żeby jeszcze raz przyjrzały się posegregowanym odpadom i wybrały te, z których ich zdaniem można zrobić ufoludka. Dzieci mogą używać wszystkich zgromadzonych materiałów i dowolnie je przetwarzać. Mogą pomalować swoje ufoludki przy użyciu farb.
7. Poproś dzieci, by nadały imiona swoim ufoludkom i zastanowiły się, z jakiej planety pochodzą. Powiedz im, że wielu planet ludzie jeszcze nie odkryli, dlatego mogą je sobie wyobrazić i wymyślić im nazwy. Każde dziecko kolejno przedstawia swojego ufoludka.
8. Czy w sali zostało dużo przedmiotów? Zapytaj dzieci, co z nimi zrobić. Zaproponuj, że wykonacie z nich wspólnie kompozycję

pt. „Statek kosmiczny przyjaciół planety Ziemia”. Jako tło możecie wykorzystać arkusz szarego papieru – możecie narysować na nim planety i gwiazdy. Kompozycję wykonajcie bez użycia kleju – tylko przez układanie kolejno przedmiotów. Zróbcie zdjęcie wykonanej kompozycji. Na zakończenie posegregujcie wszystkie przedmioty, również te użyte do kompozycji oraz ścinki po pracach plastycznych do odpowiednich pudełek lub worków.

9. Na zakończenie warsztatu powiedz dzieciom, że mogą zabrać ze sobą stworzone przez siebie ufoludki do domu. Rozdaj dzieciom „Teczke Czytam sobie w bibliotece”.
10. Zrób pamiątkowe zdjęcie grupie. Po zajęciach prześlij je wraz z krótką relacją do organizatorów projektu „Czytam sobie w bibliotece”, korzystając z formularza na stronie www.czytamsobiewbibliotece.pl.

AUTORKA:

Katarzyna Kruszenko – architekt, pasjonatka ekologii i projektowania zrównoważonego, prowadzi warsztaty kreatywnego recyklingu dla dzieci i dorosłych.

ORGANIZATORZY PROJEKTU

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Jesteśmy niezależną instytucją edukacyjną, działamy od 1994 roku. Upowszechniamy wiedzę, umiejętności i postawy kluczowe dla społeczeństwa obywatelskiego. Wprowadzamy do szkół i bibliotek programy, które nauczycielkom i nauczycielom pozwalają lepiej i skuteczniej uczyć, a młodym ludziom pomagają zrozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych. Od wielu lat prowadzimy programy związane z edukacją kulturalną i medialną. Poprzez działania twórcze związane z krytyczną analizą zjawisk kultury takich jak film, nowe media czy literatura uczymy młodych ludzi samodzielnego myślenia, swobody wypowiedzi, kreatywności i aktywności społecznej.

www.ceo.org.pl

EGMONT
Polska

EGMONT

W Polsce od ćwierćwiecza dbamy, aby opowieści wciąż docierały do dzieci, młodzieży, a także całych rodzin. Nasze książki, czasopisma, komiksy i gry planszowe codziennie towarzyszą czytelnikom i graczom. Cieszy nas każda książka przeczytana przez dziecko. Nie mamy wątpliwości, że dziecko potrzebuje czytać. Obcowanie z opowieściami jest ważnym elementem harmonijnego rozwoju zarówno jednostki, jak i całych pokoleń. Wiemy, co dobre dla dzieci, bo sami wciąż trochę pozostajemy dziećmi. Książki dla dzieci i młodzieży oznaczone logotypem Edukacyjnej EGMONT to pozycje, których ideą jest uczyć w formie odpowiedniej i atrakcyjnej dla wieku dziecka i – co za tym idzie – jego rozwoju. Chcielibyśmy, by nasze książki pomagały czytelnikom w rozwijaniu pasji, odpowiadaniu na pytania pojawiające się w dorastających głowach... By stawały się przyjaciółmi i przewodnikami dzieci, które je czytają.

www.czytamsobie.pl

WŁĄCZ SIĘ. MŁODZI I MEDIA

Kształcimy postawę świadomego odbioru przekazów medialnych. Zależy nam, by uczniowie umieli krytycznie spojrzeć na media ery cyfrowej oraz by kreatywnie, a zarazem odpowiedzialnie korzystali z możliwości, jakie one stwarzają. Oferujemy wsparcie w postaci kursów e-coachingowych dla uczniów i nauczycieli, szkoleń, konferencji, webinarów oraz materiałów pomocniczych.

Program realizowany przy wsparciu Fundacji Evens oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

www.ceo.org.pl/media

KULTHURRA! ZAJĘCIA ARTYSTYCZNE W SZKOLE

Uczniowie przygotowują projekty z dziedziny teatru, filmu i fotografii pod hasłem „Moje miejsce, moja historia”. Biorą udział w warsztatach z artystami, a następnie z ich pomocą tworzą spektakle, filmy, wystawy. Nauczyciele poznają innowacyjne metody pracy twórczej podczas warsztatów i kursu e-coachingowego.

Program realizowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

www.ceo.org.pl/kulthurra

**Filmoteka
Szkolna**

FILMOTEKA SZKOLNA. AKCJA!

Wspieramy nauczycieli i nauczycielki w pracy z filmem w szkole. Podpowiadamy jak korzystać z materiałów Filmoteki Szkolnej, zorganizować szkolny DKF, nakręcić z młodzieżą film.

Zapraszamy na kursy e-coachingowe (bezpłatne dla młodzieży), konkursy, miejskie gry filmowe, festiwale oraz wydarzenia organizowane w całej Polsce przez lokalnych liderów Filmoteki Szkolnej.

Udział w projekcie oraz materiały są bezpłatne dzięki wsparciu Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej.

Kurs filmowy

- poziom podstawowy

Tematy: historia polskiej kinematografii, język filmu, metodologia pracy z filmem na lekcji, filmowe projekty edukacyjne, prawo autorskie. Kurs trwa 3,5 miesiąca, składa się z 6 modułów i szkolenia stacjonarnego dla chętnych.

- poziom zaawansowany

Tematy: filmowe lekcje wychowawcze, innowacje i eksperymenty filmowe, pozyskiwanie funduszy i przygotowanie wniosków o dofinansowanie projektów filmowych. Kurs trwa 3,5 miesiąca, składa się z 3 modułów i 3 webinarów z ekspertem.

www.ceo.org.pl/filmotekaszkolna

SZKOŁA Z KLASĄ 2.0

Jak rozwijać w dzieciach krytyczne myślenie, umiejętność współpracy i rozwiązywania problemów? Jak uczyć aktywnego szukania informacji i stosowania nowych technologii również do nauki? Co zrobić, by przekazywać i zdobywać wiedzę ciekawiej, nowocześniej i przede wszystkim skuteczniej? Tego właśnie uczymy w „Szkole z Klasą 2.0”!

To ogólnopolski program edukacyjny działający od 2002 roku, w którym wzięło już udział ponad 8,5 tys. szkół, 100 tys. nauczycieli i ponad milion uczniów.

www.szkolazklasa.pl

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA**

Partnerzy projektu:

**BIBLIOTEKA
NARODOWA**

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

AUTORZY:

Anna Buchner, Dominika Cieślukowska, Katarzyna Kruszenko,
Magdalena Nogaj, Bogumiła Stachurska, Katarzyna Zabłocka,
Katarzyna Żytomirska

REDAKCJA:

Anna Mirska-Czerwińska, Marta Rynkiewicz

KOREKTA:

Małgorzata Leszko

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Marta Krzyszkowska-Gierych

ISBN: 978-83-64602-46-7

Prawa do tekstów zamieszczonych w publikacji posiada Centrum Edukacji Obywatelskiej. Teksty są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska. Licencja nie obejmuje zdjęć i materiałów graficznych.

